

Nr 48.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 173 med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 11 mars 1949 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 173, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt

2) förordning om ändrad lydelse av 33 § taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379).

Propositionen innehåller i huvudsak följande.

Propositionen upptager förslag till ändrade regler angående avdragsrätt och skatteplikt för medlemsavgifter vid inkomsttaxeringen.

Sålunda föreslås att de nuvarande bestämmelserna — vilka innebära att avdrag i allmänhet icke medgives för erlagda medlemsavgifter, ändå att avgifterna föranletts av vederbörandes förvärvsverksamhet — ersättas av regler om rätt till avdrag för avgifter dels till sådana föreningar, som bedriva verksamhet med huvudsakligt ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen i viss förvärvskälla, dels ock till sådana föreningar, som den skattskyldige måste tillhöra för att få utöva viss förvärvsverksamhet eller utöva sådan verksamhet på visst sätt. Genom bestämmelser av denna innebörd bliva de skattskyldiga berättigade till avdrag för avgifter bl. a. till branschorganisationer ävensom till fackföreningar och arbetsgivarföreningar samt därmed jämförliga sammanslutningar.

I de fall, där föremålet för den av en förening bedrivna verksamheten icke genomgående men väl till huvudsaklig del är sådant som nyss angivits, avses avgiften skola vara i sin helhet avdragsgill; någon uppdelning av avgiften i en avdragsgill och en icke avdragsgill del skall sålunda icke ifrågakomma.

Samtliga föreningar, vilkas medlemmar äga tillgodoföra sig avdrag för erlagda avgifter, skola enligt förslaget upptaga influtna avgifter såsom skattepliktig inkomst. Föreningarna äga vid inkomstberäkningen göra avdrag för de med föreningsverksamheten förenade kostnaderna, däri inbegripet vad

till medlemmarna utbetalats vid konflikt å arbetsmarknaden eller vid därmed jämförbara tillfällen. Härutöver föreslås avdrag skola medgivas för belopp, som avsättes till särskild fond att framdeles tagas i anspråk för dylika utbetalningar.

Vad som vid konflikttillfällen utbetalas av förening till dess medlemmar, skall utgöra skattepliktig inkomst för mottagarna.

Bestämmelserna föreslås skola första gången tillämpas vid 1950 års taxering.

De ovannämnda vid propositionen fogade författningsförslagen äro av följande lydelse:

1) Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, *dels* att anvisningarna till 19 § samt punkt 1 av anvisningarna till 20 § och punkt 8 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att till vardera av anvisningarna till 28 och 29 §§ samma lag skall fogas en ny anvisningspunkt, betecknad punkt 7 respektive punkt 14, av nedan angiven lydelse.

Nuvarande lydelse:

Anvisningar

till 19 §.

Fattigunderstöd, begravningshjälp samt underhåll, som lämnats fånge eller patient å hospital, m. m. dyl. är icke att hänföra till skattepliktig inkomst. Detsamma gäller i fråga om till *andra föreningar än bostadsföreningar influtna medlemsavgifter* (jfr 24 § sista stycket).

Föreslagen lydelse:

Anvisningar

till 19 §.

Fattigunderstöd, begravningshjälp samt underhåll, som lämnats fånge eller patient å hospital, m. m. dyl. är icke att hänföra till skattepliktig inkomst. Detsamma gäller i fråga om till *förening influtna medlemsavgifter; dock att till skattepliktig inkomst hänföres dels till bostadsförening influtna avgifter* (jfr 24 § sista stycket), *dels ock andra avgifter, för vilka medlemmarna jämlikt punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 20 § äro berättigade till avdrag.*

¹ Senaste lydelse, se beträffande anvisningarna till 19 § 1945:408 samt beträffande punkt 8 av anvisningarna till 32 § 1940:876.

Nuvarande lydelse:

till 20 §.

1. Till skattskyldigs levnadskostnader, för vilka avdrag enligt denna paragraf ej medgives, räknas bland annat premier för egna personliga försäkringar och avgifter till kassor, föreningar och andra sammanslutningar, i vilka den skattskyldige är medlem. Att i vissa speciella fall avdrag dock får göras för dylika premier och avgifter, framgår av stadgandena i 25 § 1 mom., 33 § och 46 § 2 mom.

Föreslagen lydelse:

till 20 §.

1. Till skattskyldigs levnadskostnader, för vilka avdrag enligt denna paragraf ej medgives, räknas bland annat premier för egna personliga försäkringar. Att i vissa speciella fall avdrag dock får göras för dylika premier, framgår av stadgandena i 33 § och 46 § 2 mom.

Till skattskyldigs levnadskostnader räknas även avgifter till föreningar, i vilka den skattskyldige är medlem. Till levnadskostnader räknas dock icke avgifter, varom i 25 § 1 mom. förmäles, och ej heller avgifter till förening, vilken visas bedriva verksamhet med huvudsakligt ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen i viss förvärvskälla eller vilken den skattskyldige måste tillhöra för att få utöva viss förvärvsverksamhet eller utöva sådan verksamhet på visst sätt; och må förty avdrag göras för dylika avgifter, men skall å andra sidan såsom intäkt upptagas vad medlem bekommit från föreningen i form av konfliktbidrag (jfr punkt 14 av anvisningarna till 29 §).

till 28 §.

7. I de fall då influtna medlemsavgifter äro att hänföra till skattepliktig inkomst skola avgifterna, där ej för särskilt fall är annorledes stadgat (jfr 24 § sista stycket), upptagas såsom intäkt av rörelse. Detsamma gäller i fråga om influtna bidrag, varom förmäles i punkt 14 andra stycket av anvisningarna till 29 §.

till 29 §.

14. Förening, som enligt punkt 7 av anvisningarna till 28 § har att upp-

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

taga influtna medlemsavgifter såsom intäkt av rörelse, må vid inkomstberäkningen göra avdrag — förutom för alla omkostnader under beskattningsåret, som varit erforderliga för nämnda intäkters förvärvande och bibehållande — för vad till medlemmarna utbetalts i anledning av att de varit indragna i arbetskonflikt eller annan därmed jämförlig konflikt, så ock för belopp som i räkenskaperna avsatts till särskild fond att framdeles tagas i anspråk för utbetalning av konfliktbidrag som nyss sagts. Belopp, som återföres från sådan fond, skall av föreningen upptagas som skattepliktig intäkt.

Förening, som i föregående stycke avses, må jämväl njuta avdrag för sådant bidrag, som lämnats till annan förening av här ifrågavarande slag för att användas till utbetalning av konfliktbidrag till sistnämnda förenings medlemmar.

till 32 §.

8. Understöd, som vid arbetskonflikt utgått till i konflikten indragna arbetare från organisation, som han tillhört, är icke att hänföra till skattepliktig intäkt.

Har skattskyldig — — — äga rum (jfr punkt 3 här ovan).

till 32 §.

8. Har skattskyldig — — — äga rum (jfr punkt 3 här ovan).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1950.

---

2) Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 33 § taxeringsförordningen
den 28 september 1928 (nr 379).

Härigenom förordnas, att 33 § taxeringsförordningen den 28 september 1928¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

33 §.

Till ledning — — — utbetalts, angående det utbetalda beloppet.

Till ledning — — — utbetalts, angående det utbetalda beloppet;

e) av förening med huvudsakligt ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen i viss förvärvskälla beträffande medlemmar, till vilka föreningen under nästföregående år utbetalt bidrag i anledning av att medlemmarna varit indragna i arbetskonflikt eller annan därmed jämförlig konflikt:

uppgift för envar angående beloppet av utbetalt bidrag samt den tidrymd, för vilken bidraget utgått,

dock att uppgiftsskyldighet icke föreligger, därest beloppet understigit etthundra kronor eller utgått till rörelseidkare, som enligt lag varit skyldig föra handelsböcker.

I uppgift, — — — avdrag skett.

I uppgift, — — — avdrag skett.

Beträffande annan i denna paragraf omförmäld intäkt än sådan, som avses under a) här ovan, skall angivas den tidpunkt, då intäkten blivit tillgänglig för lyftning.

Beträffande annan i denna paragraf omförmäld intäkt än sådan, som avses under a) *och e)* här ovan, skall angivas den tidpunkt, då intäkten blivit tillgänglig för lyftning.

Vid fullgörande — — — nämnda debetsedel.

Vid fullgörande — — — nämnda debetsedel.

Arbetsgivare, som — — — i huvudbok.

Arbetsgivare, som — — — i huvudbok.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1950.

¹ Senaste lydelse, se 1948:763.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i propositionen framlagda förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till ovannämnda statsrådsprotokoll.

Till utskottets behandling ha överlämnats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen:

a) de likalydande motionerna I: 287 av herr *Åman* m. fl. och II: 361 av herr *Henriksson* m. fl., vari hemställts, »att riksdagen ville besluta sådan ändring i propositionen att föreningarnas utgifter för utbildnings- och studiekurser bli avdragsgilla, att föreningarnas utgifter för sådan yrkesutbildning, som rätteligen borde åvila det allmänna, bli avdragsgilla, att belopp, som återföres från kampfond, ej behöver upptagas som skattepliktig intäkt, när beloppet användes för eljest avdragsgilla omkostnader och att uppmjukning sker av förslaget om uppgiftsskyldighet till taxeringsmyndigheterna i fråga om konfliktbidrag»; samt

b) motionen II: 362 av herrar *Fagerholm* och *Malmborg* i Stockholm, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts proposition nr 173, att inflytande medlemsavgifter icke skola av föreningarna upptagas såsom intäkt av rörelse».

Vad angår de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 287 och II: 362.

I enlighet med av utskottet i memorial nr 46 gjord hemställan har riksdagen beslutat att till innevarande års höstsession uppskjuta behandlingen av nu förevarande proposition och förenämnda i anledning av propositionen väckta motioner. Utskottet har i samma memorial anført, att utskottet funnit viss ytterligare utredning erforderlig för bedömande av de i propositionen och motionerna berörda spörsmålen samt att denna utredning icke kunnat medhinnas under vårsessionen.

Av statsrådsprotokollet inhämtas bl. a. följande.

Bland de för samtliga förvärvskällor gemensamma bestämmelserna i 20 § kommunalskattelagen ingår som huvudregel, att från bruttointäkterna i en förvärvskälla skola avräknas »alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande». I nämnda paragraf anges vidare, att avdrag icke må ske för »den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter». Punkt 1 av anvisningarna till samma paragraf upptager den regeln, att till skattskyldigs levnadskostnader skola räknas, bland annat, »avgifter till kassor, föreningar och andra sammanslutningar, i vilka den skattskyldige är medlem». Samtidigt anges dock, att speciella regler gälla beträffande avgifter, vilka av medlem i bostadsförening erläggas till föreningen eller av delägare i bostadsaktiebolag till bolaget.

Vidare finnes i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen angivet, att till andra föreningar än bostadsföreningar influtna medlemsavgifter icke äro att hänföra till skattepliktig inkomst.

På grundval av nu återgivna bestämmelser har utbildats en praxis av innebörd, bland annat, att medlemmar i s. k. branschorganisationer och liknande sammanslutningar inom näringslivet vägras avdrag vid inkomsttaxeringen för sina avgifter till ifrågavarande organisationer. Särskilt genom några av regeringsrätten under senare år meddelade utslag, vari medlemmar i sammanslutningar av antytt slag förklarats icke lagligen berättigade till avdrag för erlagda medlemsavgifter, ändå att avgifterna föranletts av vederbörandes förvärvsverksamhet, har uppmärksamheten mera allmänt riktats på de nuvarande bestämmelsernas innebörd.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse av den 15 januari 1945 har *Sveriges lantbruksförbund* hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för införandet av ändrade bestämmelser rörande beskattningen av årsavgifter till och mellan ekonomiska föreningar samt likartade organisationer. Framställningen har den 19 april 1945 överlämnats till 1944 års *allmänna skattekommitté* för att tagas i övervägande vid fullgörandet av det åt kommittén lämnade uppdraget.

Med en den 1 oktober 1946 dagtecknad skrivelse till statsrådet och chefen för finansdepartementet har *skattekommittén* därefter överlämnat en promemoria rörande avdragsrätt och skattskyldighet för medlemsavgifter vid taxering. Vid promemorian fanns fogat ett av kommittén utarbetat förslag till vissa författningsändringar, vilket såsom *Bihang* fogats vid propositionen.

Över promemorian ha, efter remiss, yttranden avgivits av *statskontoret*, *kammarrätten*, *överståthållarämbetet* (med biläggande av ett av tillförordnade taxeringsintendenten E. Hjöhlman avgivet yttrande), *länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Kronobergs, Gotlands, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs, Jämtlands och Norrbottens län, mellankommunala prövningsnämnden, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Stockholms handelskammare, handelskammaren i Göteborg, 1946 års utredning rörande vissa organisationsfrågor inom utrikeshandeln, Sveriges industrieförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges lantbruksförbund, 1945 års fiskeriutredning, Ostkustfisk, centralförening u. p. a., Svenska västkustfiskarnas centralförbund, Sveriges advokatsamfund, Riksförbundet landsbygdens folk, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation.*

I en till Kungl. Maj:t ställd skrivelse den 23 december 1947 ha *handelskamrarnas nämnd m. fl.* hemställt att — därest av särskilda skäl kommitténs förslag icke ansåges böra läggas till grund för ett förslag till nya bestämmelser rörande ämnet i dess helhet — Kungl. Maj:t i allt fall måtte förelägga 1948 års riksdag förslag till en tillfällig lagstiftning av innebörd att medlemmar i branschorganisationer tillerkändes rätt till avdrag för till organisationerna erlagda avgifter. — Slutligen har *Sveriges advokatsamfund* i skrivelse den 11 mars 1948, under åberopande av det förändrade läge som genom den nya rättegångsbalkens ikraftträdande den 1 januari 1948 upp-

kommit för samfundet och dess medlemmar, hemställt att förslag snarast möjligt måtte föreläggas riksdagen till sådan ändring i skattelagstiftningen, att advokat tillerkändes rätt till avdrag för av honom erlagda årsavgifter till samfundet och den avdelning av samfundet, som han tillhörde.

Frågan om avdragsrätt och skatteplikt för medlemsavgifter har under senare tid vid några tillfällen varit föremål jämväl för riksdagens uppmärksamhet. Här må allenast hänvisas till *bevillningsutskottets betänkande nr 33 till 1948 års riksdag*, vari utskottet — i anledning av väckta motioner (II: 42 och 295) — understrukit angelägenheten av att Kungl. Maj:t förelade 1949 års riksdag proposition med förslag till reglering av avdragsrätten och skattskyldigheten för medlemsavgifter.

Beträffande *motiveringen* i övrigt för de i propositionen framlagda förslagen tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet. Redogörelse härutinnan återfinnes å följande sidor i propositionen, nämligen:

1944 års allmänna skattekommittés utredning och förslag: s. 9—17,

Remissyttrandena: s. 17—30,

Departementschefen: s. 30—48.

Av innehållet i de i ämnet väckta *motionerna* må här återgivas följande.

I de likalydande *motionerna I: 287 och II: 361* har anförts, att de föreslagna bestämmelserna om avdragsrätt för fackföreningar och tjänstemannaorganisationer för utgifter för utbildningskurser och liknande syntes alltför snäva och ej toge tillräcklig hänsyn till dylika kursers betydelse för organisationsverksamheten. Fackförbunden och tjänstemannaorganisationerna bedreve en omfattande studie- och kursverksamhet. Till en del avsåge denna verksamhet att lämna medlemmarna fortlöpande informationer om organisationernas verksamhet. Vidare avsåge studieverksamheten att göra medlemmar, som intogo förtroendeställning i organisationen, bättre skickade att företräda medlemmarnas intressen gentemot arbetsgivarna. Medlemmarna utbildades i förenings- och förhandlingsteknik och studerade därmed sammanhängande ämnen, såsom organisationskunskap och föreningslagstiftning etc. Denna verksamhet måste betraktas som ett direkt utflöde av organisationens verksamhet och fullföljde rent fackliga syften. Det syntes därför att de kostnader, som organisationerna hade för dylika informations- och studiekurser, borde vara avdragsgilla. En del av denna verksamhet bedreves emellertid ej direkt i föreningarnas egen regi utan av Arbetarnas bildningsförbund (ABF) och Tjänstemännens bildningsverksamhet (TBV), till vilka organisationerna betalade avgifter. ABF:s och TBV:s uppgifter vore bl. a. att bedriva sådan bildningsverksamhet som tjänade organisationernas fackliga syften. Vid sidan därav förekomme även kurser i mera allmänbildande ämnen, såsom nationalekonomi och socialkunskap. De fackliga ämnena vore så invävda i studieverksamheten med allmänbildande ämnen att det av praktiska skäl ställde sig synnerligen svårt att göra en uppdelning på utgifter för det ena eller det andra ämnet. Det syntes motio-

närerna rimligt, att de utgifter, som organisationerna hade för egen studie- och informationsverksamhet samt de utgifter som betalades till ABF och TBV, bleve avdragsgilla. Vissa organisationer bedreve även fortbildningsverksamhet, som närmare anslöte sig till medlemmarnas yrkesutbildning. Som exempel kunde nämnas dylika utbildningskurser bekostade av sjuksköterske- och folkskolläroorganisationer. Denna kursverksamhet vore av sådan art att kostnaderna rätteligen borde betalas av det allmänna. När nu de fackliga organisationerna påtagit sig uppgiften att svara för dylik utbildningsverksamhet, borde kostnaderna därför vara avdragsgilla. Förslaget innebure vidare, att belopp, som återfördes från en kampfond, skulle av föreningen upptagas såsom skattepliktig intäkt. Detta syntes innebära att en organisation icke skulle kunna återföra medel från en kampfond och använda dem till administrativa ändamål, t. ex. löner, lokalkostnader etc., utan att få beloppet beskattat. Motionärerna funne det därför skäligt, att en ändring gjordes så att belopp, som återfördes från kampfond, icke behövde upptagas som skattepliktig intäkt, därest de användes för omkostnader, som eljest skulle vara avdragsgilla. I förslaget till ändrad lydelse av 33 § taxeringsförordningen föresloges, att förening av nu ifrågavarande slag skulle lämna uppgifter till taxeringsmyndigheterna om konfliktbidrag. Dylik uppgiftsskyldighet kunde bli synnerligen betungande. En facklig sammanslutning kunde ej förutse hur omfattande denna skyldighet skulle bliva. Ena året bleve det kanske inga uppgifter alls som behövde lämnas, om nämligen någon konflikt ej förekommit. Ett annat år kunde det bli en mycket omfattande uppgift, då det kunde röra sig om 100 000-tals arbetstagare, som varit ute i konflikt. Med hänsyn härtill hemställde motionärerna, att under utskottsbehandlingen måtte ingående prövas, om ej lättnader kunde medgivas i den föreslagna uppgiftsplikten.

I *motionen II: 362* har erinrats om att i propositionen föresloges att, därest konfliktfond i fackförening eller tjänstemannaorganisation toges i anspråk för annat ändamål än konflikt, ianspråktaget belopp skulle upptagas som skattepliktig inkomst. Den omständigheten att en förening ett visst år, exempelvis på grund av följdverkningar av en konflikt, fått sin ekonomi ansträngd och därför som sista resurs nödgades taga i anspråk en viss del av återstående konfliktfond för att upprätthålla den nödvändiga verksamheten, borde icke föranleda, att denna fondanvändning skattebelades. Vore så förhållandet, kunde föreningen, åtminstone temporärt, undgå skattskyldighet genom att i stället för att använda egna fonder upptaga lån med bestående konfliktfond såsom säkerhet. Det syntes angeläget att bestämmelsernas innebörd i nu angivna avseende klarlades i enlighet med det anförda. Det vore sedan uppenbart att i den mån uttag skedde av löntagarföreningar ur fonder, som hopsamlats före den nya lagstiftningens ikraftträdande, dessa icke skulle bli för föreningen skattepliktig inkomst. Dessa medel hänförde sig ju till avgifter, för vilka medlemmarna på sin tid erlagt skatt. Även på denna punkt torde ett klarläggande vara erforder-

ligt. Mot själva principen om att inflytande avgifter skulle beskattas såsom inkomst kunde åtskilliga, icke minst rent praktiska invändningar göras. Vad man genom den i propositionen föreslagna regeln syntes vilja åstadkomma vore att införa beskattning bland annat på sådana bidrag, som från löntagare- eller arbetsgivarsammanslutningar lämnades för humanitära eller kulturella ändamål samt politiska eller andra liknande syften. I sistnämnda hänseende innebure förslaget bl. a. införande av en beskattning av — inklusive kommunalskatt — ca 25 procent av de bidrag, som fackföreningarna lämnade till politiska partier eller till de politiska partiernas pressföretag. Motsvarande situation inträffade i praktiken icke för tjänstemannaorganisationerna, vilka som regel enligt sina stadgar vore förbjudna att lämna bidrag till politiska organisationer eller företag. Rent föreningsadministrativt komme det i propositionen föreslagna systemet även att medföra betydande svårigheter och arbete. Beskattningsreglerna komme nämligen icke att endast gälla de centrala organisationerna utan samtliga lokala underavdelningar, verkstadsklubbar etc. inom de stora organisationernas ram. Man hade sålunda att räkna med att särskilda deklARATIONER måste komma att lämnas för 10 000-tals små lokala eller liknande organisationer. I den mån dylika organisationer skulle erhålla visst överskott, bleve detta överskott skattepliktigt, såvida icke åtgärder vidtoges t. ex. genom stadbestämmelser att överskotten skulle automatiskt överföras till den stora organisationens konfliktfond. Man måste förutsätta att granskningen av alla dessa 10 000-tals deklARATIONER komme att bereda skattemyndigheterna betydande arbete, vilket arbete i stort sett icke hade någon funktion att fylla. De nu angivna betydande olägenheterna kunde undvikas, om man slopade bestämmelserna om att inflytande avgifter skulle betraktas såsom skattepliktig inkomst och i stället nöjde sig med att låta avdragsrätten för medlemsavgifterna motsvaras av skattskyldigheten för konfliktunderstöd. Denna regel hade hittills gällt för arbetsgivarsammanslutningar. Med ett dylikt ståndpunktstagande skulle visserligen föreningarnas bidrag till humanitära, kulturella eller politiska ändamål icke komma att bli skattebelagda, något som ej heller hittills varit fallet. Olägenheterna i nu nämnda avseende med hittillsvarande ordning torde icke vara av den omfattningen, att dessa motsvarade de betydande nackdelar av den omfattande administrativa apparat som skulle följa av propositionens förslag och som komme att belasta såväl organisationerna som skattemyndigheterna. I den mån det skulle visa sig, att vissa organisationer skulle missbruka sin rätt att stödja humanitära, kulturella eller politiska ändamål, torde frågan om beskattning av dylika bidrag kunna upptagas till förnyad prövning.

Till utskottet ha inkommit *skrifter* från *Landsorganisationen i Sverige*, *Tjänstemännens centralorganisation* och *Svenska arbetsgivarföreningen*. Den sistnämnda föreningen har förklarat sig icke hava något att erinra mot propositionens innehåll. De två andra organisationerna ha framfört erinringar i skilda avseenden mot de i propositionen framlagda förslagen.

Av innehållet i de två arbetstagarorganisationernas skrifter må här återgivas följande.

Landsorganisationen har erinrat om att enligt 1944 års allmänna skattekommittés förslag medlemmarnas avdragsrätt icke skulle motsvaras av någon organisationernas skattskyldighet för avgifterna; reciprociteten inskränktes till beskattning av utfallande konfliktbidrag. Efter erinringar från vissa remissinstanser hade därutinnan skett en ändring i propositionen. Föreningen skulle som skattepliktig intäkt (»av rörelse») redovisa influtna avgifter men vid inkomstberäkningen äga avdraga dels egentliga administrationskostnader, dels utbetalade konfliktunderstöd samt vad föreningen därutöver avsatte till särskild konfliktfond för framtida användning. I princip torde väl inga erinringar kunna framställas mot denna konstruktion. Den vore emellertid förenad med så avsevärda praktiska olägenheter — utan motsvarande fördelar — att landsorganisationen icke kunde tillstyrka densamma. Dessa olägenheter hade mycket klart utvecklats i motionen II: 362, vars argumentering och yrkande landsorganisationen helt biträdde. Landsorganisationen hade tagit del av de likalydande motionerna I: 287 och II: 361. Mot de i sistnämnda motioner framförda yrkandena funnes i sak intet att erinra. Emellertid skulle icke en reglering i enlighet med dessa motioner lösa den i detta sammanhang avgörande svårigheten: att rationellt och enhetligt avgränsa vad som vore att anse såsom med föreningsverksamheten förenade kostnader. Det vore uppenbart att till dylika kostnader måste räknas även vissa, ej oväsentliga utgifter, vilka endast indirekt kunde anses främja organisationernas ändamål — vad särskilt de fackliga arbetarorganisationerna anginge vore, såsom stadgarna utvisade, dessa ändamål icke enbart »fackliga» i detta ords egentliga bemärkelse. Propositionens försök till särskiljande av avdragsgilla och icke avdragsgilla omkostnader vore belysande för de vanskligheter som här mötte. Både för organisationerna själva och för taxeringsmyndigheterna skulle den föreslagna regleringen, även om de i de likalydande motionerna I: 287 och II: 361 föreslagna ändringarna vidtoges, leda till praktiskt oöverkomliga avgränsningssvårigheter. Någon detaljerad vägledning skulle icke kunna ges i lag, varav måste följa att taxeringspraxis bleve vacklande och måhända godtycklig. Ehuru landsorganisationen helt anslöte sig till de förslag som framställdes i motionerna I: 287 och II: 361, måste organisationen sålunda finna att ej heller dessa förslag vore ägnade att tillgodose organisationernas rimliga anspråk. Den ståndpunkt, som intagits av skattekommittén och som utförligare motiverats i motionen II: 362, syntes i själva verket vara den enda praktiskt godtagbara.

Tjänstemännens centralorganisation har anfört, att det vore utomordentligt angeläget att kostnaderna för den av organisationerna bedrivna studie- och kursverksamheten vore avdragsgilla, när man näppeligen kunde skilja på denna form av informationsverksamhet och den som exempelvis bedreves direkt på organisationernas möten eller i förbundstidskrifterna.

Fackliga organisationer av den karaktär som tjänstemannasammanslutningarna ägde vore icke möjliga att upprätthålla utan en omfattande studieverksamhet genom vilken medlemmarna erhöles insikter i fackliga, nationalekonomiska, sociala och allmänna samhällsfrågor. En del av denna verksamhet, bl. a. studiecirklar och vissa veckosluts- och semesterkurser, hade överlåtits till Tjänstemännens bildningsverksamhet, vilken i viss utsträckning förmedlade studiekurser i sådana ämnen som ansåges höra till en aktiv fackföreningsmedlems nödvändiga allmänna orientering. Då denna den frivilliga bildningsorganisationens verksamhet vore mycket väsentlig för det fackliga organisationsarbetet, ansåge TCO att medlemsavgifter till densamma från tjänstemannaorganisationerna borde vara avdragsgilla i beskattningshänseende. Utöver tjänstemannaorganisationernas och det av Tjänstemännens bildningsverksamhet bedrivna studiearbetet förekomme, att vissa tjänstemannasammanslutningar bedreve fortbildningsverksamhet som närmare anslöte sig till medlemmarnas yrkesutbildning. Såsom exempel därpå kunde nämnas dylika utbildningskurser bekostade av sjuksköterske- och folkskolläroorganisationer. Organisationernas utgifter för sådana kurser borde göras avdragsgilla i beskattningshänseende. Enligt propositionen skulle vidare belopp som återfördes från en kampfond upptagas såsom skattepliktig intäkt. Det förefölle icke väl motiverat, att medel återförda från kampfond skattebelades när beloppet användes för eljest avdragsgilla omkostnader. TCO menade för sin del, att avdragsrätten borde göras beroende av det ändamål till vilket medel från en kampfond utginge och icke av huruvida medlen toges i anspråk för administrativa kostnader direkt eller via kampfonden.

Utskottet. Enligt nuvarande bestämmelser är avdrag i allmänhet icke medgivet för medlemsavgifter vid inkomsttaxeringen. Detta gäller även för det fall, att avgiften föranletts av den skattskyldiges förvärvsverksamhet. Medlemsavgifter till arbetsgivarföreningar intaga dock en särställning i detta hänseende. Avgifter till sådana föreningar anses nämligen med stöd av ett av regeringsrätten meddelat utslag (RÅ 1913 ref. 147) vara avdragsgilla för utgivaren, och såsom följd härav äro åtnjutna konfliktbidrag från arbetsgivarförening att hänföra till skattepliktig intäkt för mottagaren. Grunden för detta ställningstagande torde ha varit, att en avgift till arbetsgivarförening betraktats såsom ett slags försäkringsavgift mot arbetsinställelse samt att en utgift av detta slag ansetts utgöra en omkostnad för inkomstens förvärvande.

Avdrag är däremot enligt gällande bestämmelser icke medgivet för medlemsavgifter till fackföreningar och därmed jämförliga sammanslutningar av tjänstemän. Konfliktbidrag, som från fackförening eller tjänstemannasammanslutning utgår till medlem, är i överensstämmelse härmed icke att anse såsom skattepliktig intäkt för mottagaren. Frågan om avdragsrätten för medlemsavgifter och det därmed sammanhängande spørsmålet om skatteplikt för uppburna konfliktbidrag ha således reglerats olika beträffande

arbetsgivarföreningar samt i fråga om fackföreningar och därmed jämförliga sammanslutningar. Det är härvid att märka, att såväl arbetsgivarföreningar som fackföreningar anses bedriva en verksamhet, som är av försäkringsteknisk natur, eller i varje fall av sådan natur, som står försäkringsväsendet nära. Vad angår avgifter av detta slag ger den svenska skattelagstiftningen två alternativa möjligheter. Antingen äro försäkringspremier icke avdragsgilla vid taxeringen och utfallande belopp icke skattepliktiga eller också äro premierna avdragsgilla och de utfallande beloppen skattepliktiga. Beträffande fackföreningarna tillämpas den förstnämnda principen och i fråga om arbetsgivarföreningarna den sistnämnda principen.

Vad angår avgifter till de s. k. branschorganisationerna har vid tillämpningen av nu gällande bestämmelser avdrag för dylika avgifter medgivits resp. de inflytande avgifterna beskattats hos vederbörande förening endast i sådana fall, då avgifterna i sin helhet eller praktiskt taget i sin helhet utgöra ersättning för vissa prestationer, vilka av föreningen utföras åt medlemmarna och för vilkas fullgörande medlemmarna eljest kunna antagas ha fått ikläda sig avdragsgilla utgifter. För medlemsavgifter i egentlig mening till organisationer av detta slag har avdrag däremot icke medgivits vid taxeringen.

I den föreliggande propositionen har föreslagits en helt ny reglering av frågan om avdragsrätt och skatteplikt för medlemsavgifter, innebärande bl. a. mera enhetliga bestämmelser i ifrågavarande avseende. Enligt propositionen skall sålunda avdrag vara medgivet för avgifter till förening, vilken visas bedriva verksamhet med huvudsakligt ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen i viss förvärvskälla eller vilken den skattskyldige måste tillhöra för att få utöva viss förvärvsverksamhet eller utöva sådan verksamhet på visst sätt. De föreslagna bestämmelserna innebära, att avdragsrätt medgives för avgifter till såväl fackföreningar och därmed jämförliga tjänstemannasammanslutningar som arbetsgivarföreningar och branschorganisationer. Hos vederbörande förening skola de influtna avgifterna anses såsom intäkt av rörelse. Föreningen äger därvid göra avdrag — förutom för sina administrationskostnader — jämväl för till medlemmarna under beskattningsåret utbetalade konfliktbidrag samt för sådana medel, vilka under beskattningsåret avsatts till stödfond vid konflikt. Vad som återföres från sådan fond inräknas i föreningens skattepliktiga intäkter, men föreningen erhåller samtidigt avdrag, i den mån det återförda beloppet användes för utbetalning av konfliktbidrag eller för bestridande av eljest avdragsgilla utgifter. Av medlem uppburet konfliktbidrag betraktas såsom skattepliktig intäkt hos mottagaren.

I de likalydande motionerna I: 287 och II: 361 samt i motionen II: 362 har hemställts om vissa ändringar med avseende å den i propositionen föreslagna regleringen beträffande medlemsavgifter till fackföreningar och tjänstemannasammanslutningar.

Det utmärkande för alla de föreningar, som med propositionen avses, är att de, ehuru på olika sätt, biträda sina medlemmar i deras förvärvsverksam-

het. En avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för medlemsavgifter till sådana föreningar finner utskottet principiellt välgrundad. Det är givetvis även en angelägenhet av vikt, att den bristande likställighet i avdragshänseende, som enligt nuvarande bestämmelser förefinnes mellan avgifter till fackföreningar och därmed jämförliga tjänstemannasammanslutningar samt avgifter till arbetsgivarföreningar, skall försvinna. Betydelsefullt är även att avdrag skall kunna medgivas för avgifter till branschorganisationerna, av vilka åtskilliga tillhöra jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse. Utskottet anser fördenskull, att en avdragsrätt av i propositionen angivet slag bör genomföras, såvida detta kan ske utan att alltför stora praktiska svårigheter därigenom uppkomma.

Emellertid har utskottet vid behandlingen av den nu föreliggande propositionen funnit tveksamt, huruvida en lagstiftning om avdragsrätt för medlemsavgifter bör äga rum på det sätt, som föreslås i propositionen. Den närmaste anledningen till utskottets betänkligheter mot förslaget är, att enligt utskottets mening vissa svårigheter måste antagas uppkomma vid tillämpningen av den nu ifrågasatta lagstiftningen. Dessa praktiska svårigheter bero i främsta rummet därpå att de föreningar, vilka här kunna komma i fråga, äro av vitt skilda slag samt att det beträffande många av dem kan uppstå tveksamhet, huruvida desamma med hänsyn till sitt ändamål och sin verksamhet äro sådana, att de böra hänföras under denna lagstiftning. En ovisshet på denna punkt måste givetvis komma att bereda olägenheter för såväl de härav berörda föreningarna och deras medlemmar som beskattningsnämnderna och skattedomstolarna. För de nämnda myndigheterna skulle uppkomma ett avsevärt merarbete. Utskottet har därför ställts inför den frågan, huruvida en lagstiftning av förevarande slag skulle kunna lättare genomföras, om det nu funnes ett centralt organ, som kunde lämna direktiv till ledning vid tillämpningen i dessa fall.

Betydelsen på nu ifrågasatt område av ett sådant organ har tidigare diskuterats inom riksdagen. 1948 års bevillningsutskott uttalade i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 33 den uppfattningen, att Kungl. Maj:t borde vid 1949 års riksdag, oavsett om förslag till inrättande av ett centralt organ med uppgift att verka för enhetlighet vid taxeringen då bleve framlagt eller ej, förelägga riksdagen proposition med förslag till reglering av avdragsrätten och skattskyldigheten för medlemsavgifter. Såsom framgår av den föreliggande propositionen har denna framlagts i anledning av detta uttalande från utskottets sida. Sedan förslag i ämnet nu förelagts riksdagen, och detta förslag blivit föremål för ingående överväganden inom utskottet, har utskottet dock funnit, att införandet av en avdragsrätt för medlemsavgifter skulle avsevärt underlättas genom tillkomsten av ett centralt organ av antytt slag. Då utredning om inrättande av ett sådant organ för närvarande pågår inom 1947 års taxeringsakkunniga, samt de sakkunniga enligt vad utskottet inhämtat kunna förväntas under den närmaste tiden avgiva sitt betänkande i ämnet, anser utskottet övervägande skäl tala för att en lagstiftning rörande avdragsrätten för medlemsavgifter genomföres först i anslutning till inrättandet av ett organ av detta slag.

Genom förhandenvaron av ett centralt direktivgivande organ skulle vissa av de här uppkommande praktiska svårigheterna kunna undvikas. Den i propositionen föreslagna metoden för beskattning av de till föreningarna inflytande medlemsavgifterna skulle dock föranleda andra tillämpningssvårigheter, vilka åtminstone i huvudsak ej kunde bli undanröjda genom tillkomsten av ett sådant organ. Utskottet åsyftar här närmast beräkningen av föreningarnas avdragsgilla omkostnader.

Enligt 1944 års allmänna skattekommittés förslag skulle arbetsgivarföreningar, fackföreningar och därmed jämförliga tjänstemannasammanslutningar icke beskattas för inflyttna medlemsavgifter. Kravet på reciprocitet mellan avdragsrätt och skatteplikt ansågs nämligen av kommittén icke behöva upprätthållas beträffande sådana avgifter, som hade karaktär av försäkringsavgift. Enligt kommittéförslaget skulle detta krav anses vederbörligen tillgodosett därigenom att de utgående konfliktbidragen beskattades hos medlemmarna. Eftersom vid en dylik lösning obeskattade medel skulle kunna användas för ändamål, som äro föreningarnas egentliga verksamhet ovidkommande, bygger propositionen på den tanken, att föreningarna skola beskattas för de inflytande avgifterna, varvid begagnats den konstruktionen, att avgifterna skola anses utgöra intäkt av rörelse. Vid inkomstberäkningen skall föreningen i princip vara berättigad att göra avdrag för alla de omkostnader, vilka varit förenade med den verksamhet som motiverat avdragsrätt för medlemmarna.

Beträffande föreningarnas avdragsrätt för omkostnader har departementschefen anfört, att från avdragsrätt borde uteslutas omkostnader, vilka vore att hänföra till sådana föreningens verksamhetsområden som icke kunde anses vara av betydelse för medlemmarnas intäktsförvärv, samt vidare de omkostnader, vilka väl hade samband med den verksamhet som motiverat medlemmarnas avdragsrätt men vilka enligt allmänna regler bedömdes såsom icke erforderliga omkostnader. Det kunde alltså understundom bli nödvändigt att göra en — måhända schablonmässig — uppdelning av allmänna administrationskostnader o. d. på en avdragsgill och en icke avdragsgill del. Departementschefen har i detta sammanhang erinrat om att ifrågavarande föreningar i samband med anordnandet av kongresser och möten för sina medlemmar eller på annat sätt ofta hade avsevärda kostnader, vilka huvudsakligen åsyftade att bereda medlemmarna trevnad. Mången gång torde det vara anledning att betrakta sådana omkostnader liksom andra representationsutgifter såsom icke avdragsgilla. Även i andra hänseenden kunde tvekan om en utgifts avdragsgillhet komma att råda. Sålunda utgäve t. ex. vissa organisationer egna tidskrifter eller medlemsblad. Vore syftet att lämna medlemmarna information i fackliga eller andra spörsmål, borde kostnaden därför vara avdragsgill, vilket däremot icke borde vara fallet, om tidskriften eller medlemsbladet vore ett rent förströelseorgan. Understundom föreläge en kombination av bådadera, varvid en uppdelning av kostnaden i en avdragsgill och en icke avdragsgill del kunde bli erforderlig. Vore förströelsemomentet mera underordnat, torde det dock av praktiska skäl vara

försvarligt att bortse från detsamma. Frågan om avdrag kunde medgivas för en av en förening anordnad utbildningskurs eller liknande skulle enligt departementschefens mening bedömas ur synpunkten, huruvida kursdelta-garen-medlemmen varit berättigad till avdrag, därest han själv bekostat en motsvarande utbildning.

Ur principiell synpunkt torde enligt utskottets mening intet vara att erinra mot vad departementschefen sålunda anfört. I anledning av uttalandet om föreningarnas kostnader i samband med anordnandet av kongresser o. d. vill utskottet dock påpeka, att frågan om avdragsgillheten för sådana kostnader givetvis bör bedömas i anslutning till rådande praxis beträffande likartade kostnader hos de näringsidkande juridiska personerna. De här återgivna, av departementschefen anförda synpunkterna på frågan om föreningarnas avdragsrätt för kostnader torde emellertid få anses giva vid handen, att den föreslagna lagstiftningen skulle kunna medföra svårigheter vid tillämpningen. Dessa svårigheter ha ytterligare belysts i de i anledning av propositionen väckta motionerna ävensom i de till utskottet inkomna skrifterna från Landsorganisationen och Tjänstemännens centralorganisation. Att för föreningarna vid upprättandet av självdeklaration mången gång måste uppkomma ovisshet om hur de avdragsgilla kostnaderna böra beräknas är otvivelaktigt. Samma svårigheter skulle komma att föreligga för taxeringsmyndigheterna vid granskningen av de avlämnade deklarationerna.

Måhända skulle efter tillkomsten av ett centralt organ, vilket kunde lämna direktiv till ledning vid taxeringen jämväl i nu berört avseende, de här uppkommande taxeringstekniska svårigheterna bliva något mindre än som, därest den föreslagna lagstiftningen nu skulle genomföras, komme att bliva fallet. Utskottet håller dock icke för sannolikt, att någon mera betydande lättnad i dessa svårigheter skulle kunna vinnas genom tillkomsten av ett centralt organ. Det bör i detta sammanhang beaktas, att genom den i propositionen gjorda konstruktionen, enligt vilken de inflytande medlemsavgifterna skola beskattas hos föreningarna såsom intäkt av rörelse, deklarationsplikten för sådan intäkt i allmänhet komme att fullgöras av personer, vilka icke ha någon förfarenhet i fråga om behandlingen av hit-hörande spørsmål.

Utskottet har i sakens nuvarande läge icke möjlighet att uttala någon uppfattning om på vad sätt dessa praktiska svårigheter och andra sådana, vilka äro förbundna med förslaget, skola kunna undvikas. Emellertid har utskottet vid sina överbäganden i ämnet fått ett starkt intryck av att för-enklingar i den föreslagna metoden äro önskvärda, om den ifrågasatta avdragsrätten för medlemsavgifter över huvud taget skall kunna genomföras. Utskottet är väl medvetet om att en mera förenklad beskattningsmetod — i synnerhet för den händelse vissa föreningar på sätt föreslagits av 1944 års allmänna skattekommitté icke alls skulle bliva beskattade för inflytande avgifter — innebär risker för att medel, som användas för ändamål vilka ligga utanför föreningarnas egentliga verksamhet, kunna bliva obeskattade. Trots detta skulle emellertid utskottet anse önskvärt, att

Kungl. Maj:t ville vid den fortsatta behandlingen av ärendet, som av utskottet nu föreslås, taga under överbägende, huruvida på ett eller annat sätt några eftergifter kunna göras från den i propositionen föreslagna mera noggranna regleringen i syfte att erhålla bestämmelser, vilka äro lättare att tillämpa för såväl de därav berörda föreningarna som taxeringsmyndigheterna. För egen del vill utskottet närmast se detta problem som en avvägningsfråga, vid vars lösning hänsyn bör tagas till alla de intressen, vilka här kräva beaktande. Vid ett sådant bedömande bör även storleksordningen av dessa olika intressen ägnas uppmärksamhet. Frågan gäller med andra ord, huruvida de fördelar, som kunna vinnas genom en mera noggrann reglering, äro så stora, att de uppväga de därmed förenade olägenheterna av praktisk natur.

Enligt utskottets mening bör uttagande av preliminär skatt för konfliktbidrag, som är att hänföra till intäkt av tjänst, såvitt möjligt undvikas. Här för torde tala såväl hänsynen till den skattskyldiges intressen som önskvärdheten av att vederbörande föreningar och uppborrdsmyndigheter icke skola åläggas nya arbetsuppgifter i större utsträckning än som kan anses oundgängligen nödvändigt.

Utskottet anser sig således på grund av vad nu anförts icke kunna tillstyrka bifall till den föreliggande propositionen. Emellertid hemställer utskottet, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om ett nytt förslag angående frågan om avdragsrätt för medlemsavgifter att föreläggas riksdagen i anslutning till en blivande lagstiftning om inrättande av ett centralt organ med uppgift att lämna direktiv till ledning vid taxeringen. I enlighet härmed avstyrker utskottet jämväl de i ämnet väckta motionerna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 173 med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

B) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville, med beaktande av vad i detta betänkande anförts, låta utarbета ett nytt förslag angående frågan om avdragsrätt för medlemsavgifter samt förelägga riksdagen detta förslag i anslutning till en blivande lagstiftning om inrättande av ett centralt organ med uppgift att lämna direktiv till ledning vid taxeringen; samt

C) att följande motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna I: 287 av herr Åman m. fl. och II: 361 av herr Henriksson m. fl., ävensom

2) motionen II: 362 av herrar Fagerholm och Malmborg i Stockholm,
icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 november 1949.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Wahlmark*, Velande, Gustaf Elofsson*, Heüman, Franzon, Falk*, Wehtje, Ramberg*, Petrén och Damström samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Björklund, Sandberg, Kristensson i Osby, Sundström, Olofsson, Bladh, Edström*, Strandh och Johnsson i Skoglösa.

---

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservat ion

av herrar *Velande, Gustaf Elofsson, Wehtje, Petrén, Sandberg, Kristensson* i Osby, *Edström, Strandh* och *Johnsson* i Skoglösa, vilka ansett, att utskottet bort hemställa att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts föreliggande proposition nr 173.
